LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 29178183; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: http://fdp.gov.lv

Fiskālās disciplīnas padomes
Fiskālā nodrošinājuma rezerves apjoma atbilstības novērtējuma darba grupas
Protokols Nr. 2 (25)

Rīgā 2026.gada 28.oktobrī

Sanāksmi vada:
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis, FR darba grupas vadītājs A.Jakobsons

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	I.Golsts
Fiskālās disciplīnas padomes locekle	I.Vasaraudze
Sekretariāts –	
Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperts	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes fiskālo risku eksperte	I.Verpakovska
Fiskālās disciplīnas padomes juriste	I.Jansone
Finanšu ministrija –	
Finanšu ministrijas fiskālās politikas departamenta direktors	N.Sakss
Finanšu ministrijas fiskālās politikas departamenta direktora vietniece; fiskālās pārvaldības nodaļas vadītāja	I.Blauberga
Finanšu ministrijas fiskālās pārvaldības nodaļas vadītājas vietniece	L.Rimonte
Finanšu ministrijas fiskālās pārvaldības nodaļas vecākais eksperts	E.Vītols
Finanšu ministrijas fiskālās pārvaldības nodaļas vecākā eksperte	L.Pogule

Sanāksmi protokolē:
Fiskālās disciplīnas padomes juriste I.Jansone

Sanāksme sākas plkst. 10:30.

Sanāksmes atklāšana – A.Jakobsons

Fiskālo risku darba grupas vadītājs A.Jakobsons atklāj sanāksmi.

1. Fiskālo risku deklarācija (FRD)

Fiskālo risku darba grupas (FRDG) vadītājs A.Jakobsons informē, ka Finanšu ministrija ir sagatavojusi Fiskālo risku deklarāciju. Aicina Finanšu ministrijas pārstāvjus prezentēt sagatavoto FRD un pastāstīt, kas tajā ir iekļauts, kādas izmaiņas veiktas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada deklarāciju un kādi jaunināj umi ieviesti.

I.Blauberga informē FR darba grupas dalībniekus, ka valsts galvojumu sadaļa ir papildināta ar informāciju par *Altum* garantijām. Kopumā saistībā ar valsts galvojumiem arī šī gada FRD tiek veidota fiskālā nodrošinājuma rezerve.

I.Golsts aicina sadaļu par valsts galvojumiem papildināt ar informāciju par gadījumiem, kad valstij ir nācies izpildīt galvotās saistības, norādot attiecīgās summas pa gadiem, lai atspoguļotu to dinamiku.

E.Vītols skaidro, ka *Altum* garantijas veido aptuveni 75% no kopējā valsts galvojumu portfeļa, savukārt pārējās galvojumu kategorijās pārskata periodā saistību izpildes gadījumi nav bijuši. Ņemot vērā, ka galvenokārt tās ir *Altum* garantijas, uzsver nepieciešamību precizēt, vai attiecīgā informācija ir publiskojama.

I.Blauberga norāda, ka šo jautājumu varētu papildus izpētīt, taču attiecīgo informāciju būtu iespējams iekļaut nākamā gada FRD.

N.Malnačs aicina iekļaut informāciju par visām galvojumu kategorijām, arī gadījumos, kad saistību izpilde nav notikusi, attiecīgajos gados norādot nulles vērtības.

I.Golsts jautā, kāpēc FRD nav apskatīti riski, kas saistīti ar valsts kompensācijas mehānismu militāru darbību izraisītu incidentu, tostarp dronu incidentu, gadījumos. Norāda uz neskaidrību par institucionālo atbildību sadalījumu un valsts iejaukšanos tirgus nišā, kur jau tiek piedāvāta komerciāla apdrošināšana. Uzsver nepieciešamību noteikt valsts atbildības robežas, izvērtēt iespējamo incidentu biežumu un zaudējumu apmēru, kā arī aplēst potenciālo slogu valsts budžetam. Aicina sniegt novērtējumu par to, cik lielu ar dronu incidentiem saistīto zaudējumu apjomu valsts paredz kompensēt un kā tiks nodrošināta attiecīgo saistību fiskālā ilgtspēja.

N.Sakss skaidro, ka kompensācijas šādos gadījumos būtu finansējamas no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". Tomēr gadījumos, ja dronu uzbrukumu biežums un apmērs sasniegs kritisku līmeni, miera laika finansēšanas mehānismi vairs nebūs piemērojami. Tādēļ šādas situācijas ir ārpus fiskālās nodrošinājuma rezerves tvēruma.

I.Vasaraudze ierosina šo risku iekļaut FRD nekvantificējamo fiskālo risku sadaļā.

I.Golsts atbalsta izteikto priekšlikumu.

I.Vasaraudze, turpinot diskusiju par valsts galvojumiem, jautā, kā Finanšu ministrija aprēķina fiskālā nodrošinājuma rezervi valsts galvojumiem, ieskaitot galvojumus Ukrainai.

E.Vītols skaidro, ka fiskālā nodrošinājuma rezerves aprēķinā tiek ņemti vērā galvojumi par aizdevumiem ar sliktu vai ļoti sliktu kredītreitingu. Detalizētus aprēķinus veic Valsts kase, tādēļ precīzu aprēķina metodiku nevar komentēt. Galvojumu riska fiskālā ietekme tiek sadalīta pa gadiem, ņemot vērā attiecīgajos aizdevumu līgumos paredzētos maksājumu grafikus. Attiecībā uz Ukrainai sniegtajiem galvojumiem norāda, ka iespējamās saistības aptver ļoti ilgu periodu – viena aizdevuma atmaksas galīgais termiņš ir 2040. gadā, savukārt Eiropas Komisijas garantiju nolīgums ir spēkā līdz 2058. gada beigām.

I.Blauberga turpina diskusiju, pievēršoties valsts garantētās apdrošināšanas sistēmai starptautisku izstāžu rīkošanai. Norāda, ka līdzīga sistēma darbojas daudzās valstīs un tās izmantošana ļauj samazināt izstāžu apdrošināšanas izdevumus, kas citādi būtu jāsedz Kultūras ministrijai. Skaidro, ka muzeju loks, kas var pretendēt uz valsts garantēto apdrošināšanu, ir ierobežots, tomēr nesen tas paplašināts, papildus akreditētiem valsts muzejiem iekļaujot arī akreditētus pašvaldību muzejus. FRD tiek vērtēta iespējamā fiskālā ietekme garantijas saistību izpildes gadījumā. Balstoties uz citu valstu pieredzes izvērtējumu, šāda riska iestāšanās varbūtība novērtēta kā tuva nullei.

I.Golsts jautā, kurš ir pilnvarots parakstīt attiecīgo valsts garantiju.

I.Blauberga skaidro, ka garantiju paraksta kultūras ministrs.

I.Golsts pauž bažas par pēdējā laikā Eiropas muzejos notikušajām mākslas darbu zādzībām un, ņemot vērā šādus incidentus, apšauba tik zemu riska iestāšanās varbūtības novērtējumu.

N.Sakss skaidro, ka valsts garantētās apdrošināšanas sistēma attiecas tikai uz starptautiskām viesizstādēm. Norāda, ka Eiropā kopš šīs sistēmas ieviešanas nav bijuši gadījumi, kad šāda veida valsts garantijas ietvaros būtu nācies izmaksāt kompensāciju.

N.Malnačs pauž domu, ka Kultūras ministrijas salīdzinoši augstās izstāžu apdrošināšanas izmaksas liecina par augstāku risku novērtējumu privāto apdrošinātāju vidū. Līdz ar to pauž šaubas par FRD noteiktās riska iestāšanās varbūtības pamatotību. Privātie apdrošinātāji risku novērtējumu veic labāk, jo no tā ir atkarīga viņu peļņa.

Papildus norāda, ka Ministru kabineta noteikumi Nr. 139 "Kārtība, kādā akreditētie valsts muzeji var saņemt valsts garantētu apdrošināšanu starptautisku izstāžu rīkošanai" paredz ekspertu komisijas atzinuma sniegšanu kultūras ministram lēmuma pieņemšanai par garantijas piešķiršanu, taču tajos nav skaidri noteiktas prasības komisijas ekspertu kvalifikācijai. Kopumā pauž bažas par valsts garantiju piešķiršanas sistēmas institucionālo sadrumstalotību un aicina izvērtēt, vai ir lietderīgi veidot atsevišķu garantiju piešķiršanas mehānismu Kultūras ministrijas kompetencē, ņemot vērā, ka valstī jau darbojas specializēta garantiju izsniegšanas institūcija – *Altum*.

N.Malnačs, turpinot diskusiju, pievēršas izdienas pensiju jautājumam. Norāda, ka FRD ir atspoguļoti vēsturiskie dati par izdienas pensiju izdevumiem, tomēr aicina sadaļu papildināt arī ar izdevumu prognozēm un izdienas pensiju reformas fiskālās ietekmes novērtējumu.

I.Blauberga skaidro, ka izdienas pensiju reformas fiskālā ietekme vidējā termiņā ir atspoguļota attiecīgo likumu grozījumu anotācijās. Norāda, ka īstermiņā reformas fiskālā ietekme ir salīdzinoši neliela, savukārt ilgākā termiņā reformas ietekme atspoguļosies izmaiņās budžeta izdevumu bāzē.

I.Vasaraudze, turpinot diskusiju par kvantificējamajiem fiskālajiem riskiem labklājības nozarē, aicina FRD 2.3.1. tabulu papildināt ar izdevumu prognozēm līdz 2030. gadam, neaprobežojoties tikai ar vēsturiskajiem izdevumu izpildes datiem un novirzēm no plānotā. Tāpat rosina arī citās deklarācijas sadaļās iekļaut prognozes nākamajiem gadiem, norādot, ka fiskālā nodrošinājuma rezerve tiek aprēķināta nākamajiem četriem gadiem, savukārt fiskālo risku analīzē tiek izmantoti vēsturiskie dati.

N.Sakss skaidro, ka prognozētais izdevumu pieaugums pats par sevi nav uzskatāms par fiskālo risku šaurā izpratnē. FRD, aprēķinot fiskālā nodrošinājuma rezervi, riski tiek vērtēti kā iespējamās nākotnes novirzes no plānotā. Savukārt, piemēram, Starptautiskais Valūtas fonds fiskālos riskus aplūko plašākā kontekstā, ietverot arī ilgtermiņa izdevumu pieauguma tendences un to radīto fiskālo slogu.

I.Blauberga informē, ka FRD ir papildināta ar jaunām sadaļām par valsts parāda apkalpošanas izdevumiem un valsts naftas produktu drošības rezervēm. Attiecībā uz valsts parāda apkalpošanas izdevumiem vērš uzmanību uz to, ka gandrīz visā aplūkotajā periodā (2015.–2025. gads), izņemot vienu gadu, faktiskie izdevumi bijuši mazāki par plānotajiem.

I.Vasaraudze norāda, ka FRD nav paredzēta fiskālā nodrošinājuma rezerves veidošana naftas produktu drošības rezervju riskam, taču attiecīgajā sadaļā nav iekļauti vēsturiskie dati par novirzēm no plānotajiem rādītājiem. Papildus jautā, vai naftas cenu pieaugums nevarētu radīt risku, ka drošības rezervju nodrošināšanai nepieciešamie izdevumi pārsniegs drošības rezervju uzkrāšanas fondā pieejamos līdzekļus.

I.Blauberga skaidro, ka ieņēmumu un izdevumu novirzēm vajadzētu būt simetriskām. Tomēr vēsturisko noviržu analīzi apgrūtina datu pieejamības ierobežojumi – informācija par ieņēmumiem no drošības rezervju pakalpojuma maksas ir pieejama, savukārt izdevumi drošības rezervju sistēmas nodrošināšanai publiski nav nodalīti atsevišķi no kopējiem izdevumiem.

E.Vītols apstiprina, ka, ņemot vērā naftas produktu drošības rezervju finansēšanas mehānismu, ieņēmumu un izdevumu novirzēm teorētiski vajadzētu būt simetriskām. Attiecībā uz iespējamo naftas cenu pieauguma risku norāda, ka *Possessor* pārvaldītajā drošības rezervju uzkrāšanas fondā ir uzkrāts ievērojams līdzekļu apmērs.

I.Blauberga, komentējot FRD sadaļu par *Rail Baltica* projektu, norāda, ka tās saturs nav būtiski mainīts, taču ir aktualizēta jaunākā pieejamā informācija un veikta faktisko izdevumu noviržu no plānotā analīze. Veiktā analīze liecina, ka projekta īstenošana būtiski

atpaliek no plānotā.

I.Vasaraudze jautā, kāds finansējuma apmērs *Rail Baltica* projektam paredzēts 2026. gada valsts budžetā.

E.Vītols informē, ka 2026. gada budžetā projektam paredzēti aptuveni 400 miljoni eiro, savukārt līdz sēdes norises brīdim faktiski izlietoti aptuveni 200 miljoni eiro.

I.Vasaraudze norāda, ka līdzšinējie projekta izdevumi bijuši ievērojami mazāki par plānotajiem, tomēr tas nenozīmē, ka šāda tendence saglabāsies arī turpmāk, īpaši gadījumā, ja projekta īstenošanas temps paātrināsies.

N.Sakss atkārtoti uzsver, ka FRD ietvaros fiskālie riski tiek vērtēti šaurā izpratnē – kā iespējamās nākotnes novirzes no plānotajiem izdevumiem. Savukārt projekta īstenošanai nepieciešamā finansējuma iztrūkums pats par sevi nav uzskatāms par fiskālo risku šaurā izpratnē.

Sēdes dalībnieki turpina diskusiju par *Rail Baltica* projekta īstenošanas izaicinājumiem un iespējamiem risinājumiem.

I.Vasaraudze aicina FRD norādīt, ka, kamēr valdība nav pieņēmusi lēmumu par *Rail Baltica* projekta turpmāko virzību, nav iespējams aprēķināt ar projektu saistīto fiskālā nodrošinājuma rezervi.

I.Blauberga turpina fiskālo risku izklāstu, pievēršoties valsts budžeta līdzfinansējumam ārvalstu filmu uzņemšanai un dižpasākumu organizēšanai. Norāda, ka pašlaik finansēšanas mehānisms netiek izmantots atbilstoši sākotnējai iecerei, tādēļ tiek saglabāta līdzšinējā pieeja un šim riskam arī turpmāk tiek veidota fiskālā nodrošinājuma rezerve.

N.Malnačs, pievēršoties riskiem, kas saistīti ar kapitālu uz pieprasījumu, norāda, ka šim riskam netiek veidota fiskālā nodrošinājuma rezerve. Pauž bažas, ka, ņemot vērā atsevišķu ES dalībvalstu pēdējos gados īstenoto mazāk atbildīgo fiskālo politiku, ir paaugstināts risks, ka būs nepieciešams veikt kapitāla iemaksas Eiropas Stabilitātes mehānismā (ESM).

N.Sakss norāda, ka ESM loma finanšu krīžu pārvarēšanā ir mazinājusies, jo, viņa vērtējumā, šādās situācijās primāri iesaistītos Eiropas Centrālā banka. Vienlaikus atzīst, ka gadījumā, ja finanšu palīdzības sniegšanā galvenā loma būtu ESM, varētu rasties nepieciešamība pieprasīt dalībvalstu kapitāla iemaksas. Atzīst, ka šāds risks līdz šim nav ticis atsevišķi apsvērts.

Sēdes dalībnieki turpina diskusiju par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību darbību un to ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci. Tiek vērsta uzmanība uz atsevišķiem faktoriem, kas var radīt labvēlīgāku priekšstatu par kapitālsabiedrību ietekmi uz budžeta bilanci, tostarp finanšu līdzsvara maksājumiem VAS "Latvijas dzelzceļš", *Possessor* pārvaldītajā drošības rezervju uzkrāšanas fondā uzkrātajiem līdzekļiem, kā arī kapitālsabiedrību investīciju īstenošanas atlikšanu. Tiek uzsvērts, ka šādu faktoru ietekmē budžeta bilances rādītāji var īslaicīgi uzlaboties, taču tas ne vienmēr liecina par kapitālsabiedrību finansiālās situācijas ilgtspējīgu uzlabošanos.

I.Blauberga norāda, ka *Altum* faktiskā ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci bijusi mazāk pozitīva, nekā sākotnēji plānots, ko galvenokārt var skaidrot ar Latvijas Zemes fonda darbību.

I.Golsts jautā, vai *Altum* rīcībā ir pietiekamas finanšu rezerves, lai ekonomiskās lejupslīdes vai krīzes apstākļos spētu turpināt sniegt atbalstu tautsaimniecībai, īstenojot pretciklisku darbību.

E.Vītols pauž viedokli, ka *Altum* finanšu rezerves, visticamāk, ir pietiekamas. Papildus norāda, ka *Altum* darbību uzrauga Latvijas Banka un uz to attiecas vienotas finanšu sektora uzraudzības prasības.

I.Blauberga informē, ka FRD sadaļa par publiskās un privātās partnerības projektiem ir

papildināta ar informāciju par 13 aktuāliem projektiem, tostarp tādiem, kuriem jau ir apstiprināti finanšu un ekonomiskie aprēķini, kā arī projektiem, kas vēl atrodas sagatavošanas stadijā.

Turpinājumā, pievēršoties SIA "Enerģijas publiskais tirgotājs" fiskālajiem riskiem, skaidro, ka, ņemot vērā vēsturiskās novirzes no plānotās ietekmes uz vispārējās valdības budžeta bilanci, fiskālā nodrošinājuma rezerve tiek veidota šo noviržu vidējā apmērā.

Pārejot pie sadaļas par starptautisko tiesu un Satversmes tiesas spriedumu izpildi, informē, ka tā ir būtiski papildināta ar aktuālo informāciju. Saistībā ar Satversmes tiesā ierosināto lietu par viena procentpunkta sociālās apdrošināšanas iemaksu pārdali no pensiju 2. līmeņa uz 1. līmeni norāda, ka Satversmes tiesa 2026. gada 17. jūnijā pieņēma spriedumu, atzīstot apstrīdēto normu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. un 109. pantam.

I.Golsts jautā par iespējamo fiskālo risku saistībā ar SIA "K2 Ventum" tiesvedību pēc Ministru kabineta lēmuma neatbalstīt vēja parka būvniecību Dienvidkurzemes novadā. Norāda, ka uzņēmuma provizoriski aplēstais iespējamās prasības apmērs var sasniegt 120 miljonus eiro.

E.Vītols skaidro, ka lieta vēl nav nonākusi Satversmes tiesā, tādēļ pagaidām nav pamatojuma to iekļaut FRD.

Sēdes dalībnieki turpina diskusiju par *airBaltic* aktuālo finansiālo situāciju, uzņēmuma restrukturizācijas procesa norisi un iespējamiem fiskālajiem riskiem, kas saistīti ar uzņēmuma turpmāko darbību.

I.Blauberga informē, ka FRD sadaļa par klimata pārmaiņu ietekmi ir papildināta ar klimata risku klasifikāciju un analīzi par finansējumu, kas no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" piešķirts klimata un laikapstākļu radīto seku novēršanai. Tāpat aktualizēts Starptautiskā Valūtas fonda Q-CRAFT rīka novērtējums par klimata pārmaiņu fiskālo ietekmi. Savukārt "zaļā budžeta" analīze paplašināta, iekļaujot detalizētāku valsts pamatbudžeta izdevumu izvērtējumu ministriju griezumā, kā arī nodokļu atvieglojumu fiskālās ietekmes analīzi atkarībā no to ietekmes uz vidi.

A.Jakobsons jautā, kad būs pieejama FRD galīgā redakcija.

Finanšu ministrijas pārstāvji skaidro, ka FRD sagatavošanas gaitā vēl tiks precizēts fiskālā nodrošinājuma rezerves kopējais apmērs un attiecīgi aktualizēta deklarācija. Pēc precizējumu veikšanas par tiem tiks informēta Padome.

N.Malnačs pateicas Finanšu ministrijas pārstāvjiem par ieguldīto darbu FRD sagatavošanā. Noslēgumā aicina turpmāk deklarācijas sākumā iekļaut kopsavilkumu, kurā būtu izcelti būtiskākie fiskālie riski un svarīgākie secinājumi, tādējādi sniedzot pārskatāmu priekšstatu par kopējo fiskālo risku situāciju.

Fiskālo risku darba grupas dalībnieki diskutē par FRD un Uzraudzības ziņojumā iekļaujamo informāciju fiskālo risku sadaļā.

Atsaucoties uz augstāk minēto, FRDG nolemj:

1.1. Pieņemt zināšanai Finanšu ministrijas sniegto informāciju par Fiskālo risku deklarāciju.
1.2. Saņemot aktualizēto Fiskālo risku deklarāciju, izteikt viedokli par deklarāciju un fiskālās nodrošinājuma rezerves apmēru Uzraudzības ziņojumā.

A.Jakobsons – par;
I.Golsts – par;
I.Vasaraudze – par.

Sanāksmi slēdz plkst. 13:30

Darba grupas vadītājs A.Jakobsons

Sēdes sekretāre I.Jansone

I.Jansone 29495878
inga.jansone@fdp.gov.lv